Poznaj system opieki zdrowotnej

Dowiedz się, jak zorganizowana jest opieka zdrowotna w Polsce.

Pierwszy szczebel, czyli podstawowa opieka zdrowotna

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) to przede wszystkim Twój lekarz pierwszego kontaktu. To do niego najpierw zgłaszasz się w razie choroby, na okresowe badania kontrolne oraz szczepienia

Pomoc otrzymasz w przychodni, a w przypadkach uzasadnionych medycznie także w domu (również w domu pomocy społecznej). Jeśli Twoja choroba uniemożliwia Ci dotarcie do poradni POZ, możesz zamówić wizytę domową lekarza, pielęgniarki lub położnej.

POZ obejmuje także profilaktyczną opiekę nad dziećmi i młodzieżą, którą sprawuje pielęgniarka/higienistka w szkole lub przedszkolu.

W ramach POZ wybierasz:

- lekarza
- pielęgniarkę
- położną.

Wyboru dokonujesz poprzez złożenie pisemnej deklaracji w wybranej przez Ciebie przychodni. Możesz to zrobić za pośrednictwem **Internetowego Konta Pacjenta**.

POZ jest dostępna w dni powszednie od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 18.00, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy za wyjątkiem:

- świadczeń profilaktycznej opieki nad dziećmi i młodzieżą w środowisku nauczania i wychowania
- **świadczeń nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej w POZ**.

Jeśli przyjdziesz chory do przychodni, powinieneś uzyskać wizytę w dniu zgłoszenia. Jeśli to niemożliwe – w terminie uzgodnionym z Tobą.

> **W czasie pandemii świadczenia POZ są dostępne przede wszystkim w formie teleporady.**

Najlepiej jest, jeśli cała rodzina korzysta z tej samej praktyki lub przychodni POZ — dzięki temu specjaliści tam pracujący będą mieli więcej informacji o całej rodzinie, co w przypadku niektórych chorób ułatwia leczenie i diagnozowanie.

Co może Ci zaoferować lekarz podstawowej opieki zdrowotnej?

POZ to podstawowe miejsce, do którego się zgłaszasz w razie niepokojących dolegliwości, na szczepienia oraz po to, by okresowo kontrolować swój stan zdrowia – także wtedy, gdy nic Ci nie dolega.

Jak może Ci pomóc pielęgniarka POZ?

Zarówno pielęgniarka, jak i położna POZ mogą w ograniczonym zakresie diagnozować i leczyć. Do ich zadań należy też edukacja pacjenta, by nauczył się żyć ze swoją chorobą i dowiedział, jak należy postępować, by nie chorować.

Jakie są kompetencje położnej POZ?

Położna środowiskowa sprawuje kompleksową pielęgnacyjną opiekę położniczą i ginekologiczną nad kobietami. Druga grupa jej pacjentów to noworodki do 2 miesiąca życia.

Szczebel drugi: leczenie specjalistyczne, czyli ambulatoryjna opieka specjalistyczna

Jeśli lekarz POZ uzna, że potrzebujesz leczenia specjalistycznego, wypisze Ci skierowanie do specjalisty. Trafisz wtedy do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS).

> **Masz prawo wyboru dowolnej poradni specjalistycznej (takiej, do jakiej masz skierowanie), spośród tych, z którymi Narodowy Fundusz Zdrowia podpisał umowę. Skierowanie uprawnia Cię jednak do zapisania się do tylko do jednej przychodni. Możesz się zapisać telefonicznie, mailowo lub osobiście bez druku skierowania, ale dokument ten trzeba dostarczyć w ciągu 14 dni od umówienia wizyty.**

Jak długo ważne jest skierowanie?

Trzeba je „odnowić”, jeśli nie podjąłeś leczenia w ciągu ostatnich 730 dni. Jeśli specjalista zadecyduje, że musisz do niego przyjść na kolejne konsultacje/badania, nie musisz mieć nowego skierowania. Nowe skierowanie będzie konieczne wtedy, gdy zakończyłeś leczenie u danego specjalisty, a pojawił się ponownie lub zupełnie nowy problem zdrowotny, który wymaga diagnostyki i leczenia w AOS.

Nie zawsze skierowanie jest potrzebne

Jest grupa lekarzy specjalistów, do których **nie potrzebujesz** skierowania:

- psychiatra
- ginekolog i położnik
- onkolog
- wenerolog
- dentysta

Specjalne uprawnienia do korzystania z pomocy w poradniach specjalistycznych

Są grupy pacjentów, które nie muszą mieć skierowania do poradni specjalistycznej. To:

- osoby chore na gruźlicę
- osoby zakażone wirusem HIV
- inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz osoby represjonowane
- cywilne niewidome ofiary działań wojennych
- uprawnieni żołnierze lub pracownicy, w zakresie leczenia urazów lub chorób nabytych podczas wykonywania zadań poza granicami państwa
- weterani poszkodowani, w zakresie leczenia urazów lub chorób nabytych podczas wykonywania zadań poza granicami państwa
- osoby uzależnione od alkoholu, środków odurzających i substancji psychotropowych – w zakresie lecznictwa odwykowego
- działacze opozycji antykomunistycznej oraz osoby, które były represjonowane z powodów politycznych
- osoby posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- osoby, które były deportowane do pracy przymusowej oraz osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich.

> **W Polsce nie obowiązuje już tzw. rejonizacja, co oznacza, że to pacjent wybiera placówkę, w której chce się leczyć. Może się ona zatem znajdować poza miejscowością, w której mieszka.**

Trzeci szczebel: szpital

Zarówno lekarz POZ, jak i specjalista, może skierować Cię do szpitala. Masz prawo do wyboru dowolnego szpitala na terenie Polski, pod warunkiem, że posiada on umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia.

W sytuacji, gdy jest to konieczne ze względu na Twój stan zdrowia, do szpitala może Cię skierować także lekarz, który nie ma podpisanej umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia (czyli taki, u którego leczysz się prywatnie), a za leczenie szpitalne nie musisz wtedy płacić. Nie masz jednak prawa do bezpłatnych badań czy konsultacji u specjalisty na podstawie skierowania lekarza prywatnego — na takie może kierować wyłącznie lekarz, który ma kontrakt z NFZ lub pracuje w placówce posiadającej taki kontrakt.

> **Skierowanie na leczenie szpitalne, zachowuje swoją ważność do czasu ustalenia terminu przyjęcia pacjenta.**

Do szpitala możesz się zgłosić także sam, bez skierowania, jeśli uległeś wypadkowi, zatruciu, urazowi, rozpoczął się poród, w sytuacji zagrożenia życia lub nagłego pogorszenia się zdrowia.

Szpital nie musi przyjąć Cię na leczenie w oddziale szpitalnym natychmiast — to zależy od Twojego stanu zdrowia oraz możliwości przyjęcia Cię w danym momencie. Ta zasada nie obowiązuje, jeśli zdarzy się sytuacja nagłego zagrożenia życia lub zdrowia. W takiej sytuacji szpital musi przyjąć Cię niezwłocznie, by ratować Twoje życie i zdrowie. Jeśli nie ma takiej możliwości (ponieważ np. nie dysponuje odpowiednim sprzętem, w jego strukturze nie ma oddziału zajmującego się danym problemem zdrowotnym), musi zadbać, byś przejechał odpowiednim transportem medycznym do

właściwego dla Ciebie szpitala.

Szpital psychiatryczny

Szukasz szpitala psychiatrycznego lub innej placówki leczniczej, która sprawuje całodobową opiekę psychiatryczną albo odwykową?

Znajdź szpital

Jeśli potrzebujesz wsparcia, możesz skontaktować się z pracującym w placówce Rzecznikiem Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.

W czym pomoże Ci farmaceuta?

Farmaceuta to zawód zaufania publicznego. Każdy pacjent może od farmaceuty otrzymać poradę i wskazówki, jak stosować lek, kiedy udać się do lekarza, jaki kupić opatrunek, jakie środki zastosować w określonej sytuacji.

Farmaceuta:

- Pomoże Ci w obsłudze urządzeń medycznych
- Wskaże możliwe niekorzystne interakcje między lekami
- Doradzi w przypadku drobnych dolegliwości, np. przeziębienia
- Poinformuje, jak prawidłowo przechowywać leki
- Wskaże tańsze zamienniki leków
- Przejrzy Twoją domową i wakacyjną apteczkę
- Udzieli dermokonsultacji.

Przeczytaj, co farmaceuta może dla Ciebie zrobić

Podstawa prawna

- Ustawa z 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (**Dz.U. z 2021 r. poz. 1050**

)